

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ WIJ

van
IK
naar
WIJ

VTH in actie!

Inhoud

	Voorwoord	06
	Hoe het begon	12
	Tijddijn	14
	Versterking van het VTH-stelsel	16
	Scope	18
	Zo werkt het VTH-stelsel	20
	Programmaplan	24
	Wat hebben we gedaan?	26
	OGON	28
	Producten - 10 aanbevelingen	42
	Try-out ZZS	44
	Try-out indirecte lozingen	46
	Robuustheidscriteria	48
	Kwaliteitscriteria	49
	Financieringssystematiek	50
	Advisering bij omgevingsplannen	52
	Samenwerkingsmodel	52
bestuursrecht-strafrecht	54	

	Fusiekoffer: fuseren doe je zo	56
	Leidraad termijnen en sancties	58
	Handreiking ketentoezicht	59
	Digitaal VTH-stelsel	60
	Milieubelastende activiteiten	62
	Tech oplossingen voor toezicht	64
	Datakwaliteit toezicht	65
	Kennisinfrastructuur	66
	Arbeidsmarktcampagne	68
	ODNL academie	70
	Handreiking regionale beleidscyclus	72
	Modelmandaat	74
	Staat van VTH	76
	Horizontale Verantwoording	78
	Visitaties	80
	Laatste voortgangsrapportage IBP VTH	82
	Wat ons nog te doen staat	84
	Toekomst na het IBP VTH	88
	Dankwoord	92

Voorwoord

Staatssecretaris Chris Jansen

*"De inhoud van dit boekje
getuigt van de enorme
hoeveelheid werk die
is verricht."*

Als voorzitter van het Bestuurlijk overleg van het Interbestuurlijk Programma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving en staatssecretaris van Openbaar Vervoer en Milieu mag ik u met trots deze publicatie aanbieden op de Dag voor de Leefomgeving, 30 september 2024. Alle betrokken partijen, omgevingsdiensten, gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk hebben de afgelopen periode een onvermoeibare inzet en grote betrokkenheid getoond met als doel het versterken van ons stelsel van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. De inhoud van dit boekje getuigt van de enorme hoeveelheid werk die is verricht.

Natuurlijk, het was nodig. Het VTH-stelsel functioneerde niet naar behoren en de omgevingsdiensten konden daarin ook niet optimaal functioneren. En dat terwijl het werk van de omgevingsdiensten van enorm belang is voor onze samenleving. Het gaat tenslotte om een schone, gezonde en veilige leefomgeving voor mens en milieu. Het belang van een goed functionerend VTH-stelsel met robuuste, onafhankelijke omgevingsdiensten kan dan ook niet genoeg benadrukt worden.

De Commissie Van Aartsen gaf in haar rapport (maart 2021) 10 aanbevelingen, en ook de Algemene Rekenkamer gaf in een tweetal rapporten (januari en juni 2021) aanbevelingen om het VTH-stelsel te versterken. Het opzetten van het Interbestuurlijk Programma werd het vervolg op deze aanbevelingen. Met dit programma gingen alle partijen in het stelsel aan de slag. De opgave was groot. Jaarlijks is er in Nederland sprake van grote schade aan het milieu. Schade die voorkomen had kunnen worden als ons VTH-stelsel optimaal had gewerkt. Dit stelsel is hét middel om de leefomgeving van onze burgers en ons milieu goed te beschermen. Een stelsel waar de inwoners van Nederland op moeten kunnen vertrouwen. Daarom zijn we binnen het programma hard aan de slag gegaan met het versterken van de omgevingsdiensten. Zij moeten in staat worden gesteld deze taken professioneel, efficiënt en transparant uit te kunnen voeren.

“Door de inzet van iedereen binnen het programma zijn de afgelopen twee jaar veel ‘producten’ ontwikkeld.”

Door de inzet van iedereen binnen het programma zijn de afgelopen twee jaar veel ‘producten’ ontwikkeld met als belangrijkste ambitie het versterken van het VTH-stelsel. Een paar voorbeelden. Er is een kennisinfrastructuur opgezet die ervoor zorgt dat omgevingsdiensten en straks meer partijen onderling beter kennis delen en uitwisselen in het algemeen en over specifieke thema’s zoals zeer zorgwekkende stoffen of de circulaire economie. Ook is er een uniforme systematiek ontwikkeld dat laat zien hoe omgevingsdiensten betaald krijgen voor de diensten die zij leveren. Voorts zijn de kwaliteitscriteria geactualiseerd waaraan personeel moet voldoen om hun taken professioneel, kwalitatief en

met voldoende kennis van zaken uit te kunnen voeren. Tevens wordt er gewerkt aan de opzet van een digitale infrastructuur. Bovendien zijn er nu zogeheten robuustheidscriteria opgesteld. Deze criteria zijn randvoorwaarden voor de omgevingsdiensten om te kunnen bestaan en de kwaliteit te kunnen bereiken. De omgevingsdiensten krijgen nu tot 1 april 2026 de tijd om aan deze criteria te voldoen.

“Dit boekje markeert het einde van het Interbestuurlijk Programma. Maar is eveneens een startpunt.”

Dit boekje markeert het einde van het Interbestuurlijk Programma. Maar is eveneens een startpunt. Het werk is nog niet klaar, sterker nog, het échte werk begint nu! Alle betrokken partijen zullen nu aan de slag moeten. Zo moet een aantal zaken toegepast worden binnen de diensten en uiteraard ook consequent gemonitord worden. Ik heb er alle vertrouwen dat we daarin gaan slagen, zeker nu we een goede samenwerking hebben gevonden en deze zullen voortzetten. Ik zeg u toe dat ik de komende periode intensief betrokken blijf bij de voortgang van alle zaken die we nu op de rails hebben gezet. Dat zal ik in nauw overleg doen met alle andere betrokkenen. Ik hoor dan graag wat werkt en niet werkt, waar we nog moeten bijsturen, waar we kunnen versnellen.

Ten slotte. We gaan de komende periode de vruchten plukken van al het werk van het Interbestuurlijk Programma. Dat betekent ook dat we hard aan de slag moeten. Dat zal zoals André Hazes ooit zong veel bloed, zweet en tranen kosten. Maar ik heb het volste vertrouwen in de inzet en betrokkenheid van alle partijen. Want we weten waar we het voor doen: een schone, gezonde en veilige leefomgeving voor al onze burgers. En daar zijn sterke, efficiënte en professionele omgevingsdiensten een onlosmakelijk onderdeel van. Ik wens u veel leesplezier.

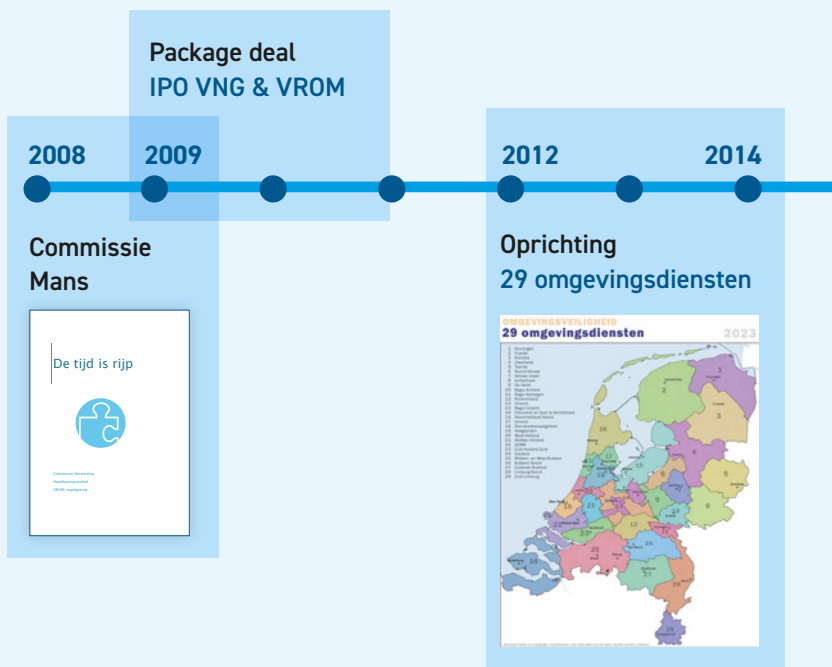
Hoe het begon

Er is heel veel kennis
maar die stroomt niet.

De conclusies van de commissie Van Aartsen logen er niet om, in 2021. Fragmentatie en vrijblijvendheid in het VTH-stelsel maken dat omgevingsdiensten en andere vergunningverleners, toezichthouders en handhavers hun werk niet goed kunnen doen, constateerde de commissie. Er is sprake van “handhaven in het duister” zei de Algemene Rekenkamer. Het VTH-stelsel is een lappendeken, constateerden de mensen die zich bezig-houden met informatievoorziening.

Er is heel veel kennis, maar die stroomt niet, we weten niet wat de ander doet, zeggen toezichthouders en vergunningverleners. We krijgen niet de informatie die we nodig hebben om te kunnen sturen, was de klacht van bestuurders. Bedrijven die willen innoveren, bedrijven die hun bijdrage willen leveren aan de energietransitie, worden niet snel en goed geholpen. En bedrijven die de regels aan hun laars lappen, die moedwillig stoffen illegaal lozen, en daardoor minder kosten hoeven te maken, kunnen nog te vaak hun gang gaan. Omwonenden van industrie of mensen die naast bollenkwekers wonen en zich zorgen maken, worden te vaak niet gehoord. De informatie die zij zelf verzameld hebben over vervuiling van hun leefomgeving, wordt niet gebruikt. Kortom, zo kon het niet langer.

Tijdslijn

Programma PUMA Een goede buur

2015

CCV Rapport

2019

Algemene Rekenkamer

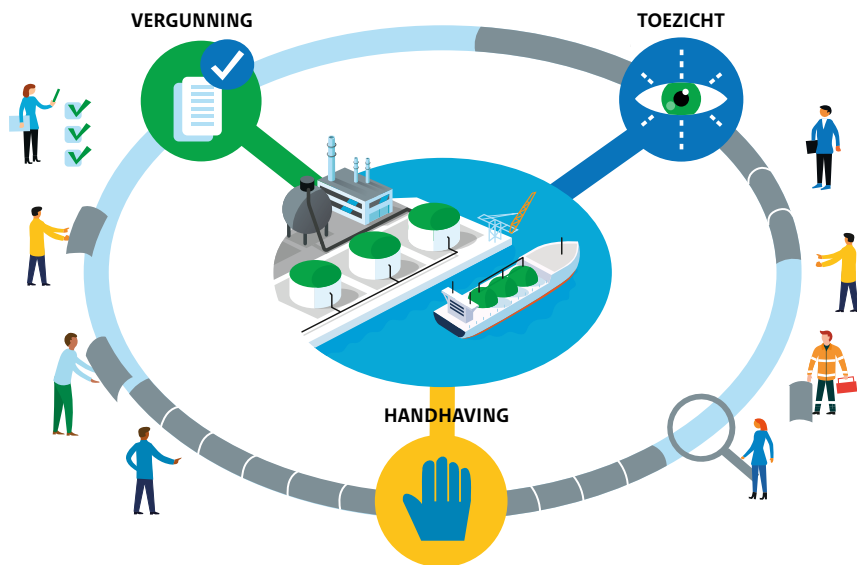

2021

Commissie van Aartsen

Versterking van het VTH-stelsel

10 aanbevelingen van de adviescommissie VTH

De ondergrens voor de omvang van de omgevingsdiensten verhogen.

Kwaliteit verbeteren en afstemmen op aard van inrichtingen.

Meer prioriteit, capaciteit en inzet voor strafrechtelijke handhaving en vervolging.

Hetzelfde basistakenpakket voor elke omgevingsdienst.

Inrichten van Rijkstoezicht op omgevingsdiensten.

Advisering en uitvoeringstoets door omgevingsdiensten over omgevingsplannen.

Inrichten van Rijkstoezicht op omgevingsdiensten.

Advisering en uitvoeringstoets door omgevingsdiensten over omgevingsplannen.

Inrichten van Rijkstoezicht op omgevingsdiensten.

Advisering en uitvoeringstoets door omgevingsdiensten over omgevingsplannen.

Het Rijk

- Geografische schaal van de regionale keten
- Normering en condities voor de op- en inrichting van omgevingsdiensten
- Functioneren van het VTH-stelsel als geheel

Provincies en gemeenten

Zijn het bevoegd gezag voor de milieutaken:

- inhoudelijk beleid voor de bescherming en benutting van de leefomgeving
- lokaal maatwerk en middelen en voorzieningen voor de omgevingsdiensten

Omgevingsdiensten

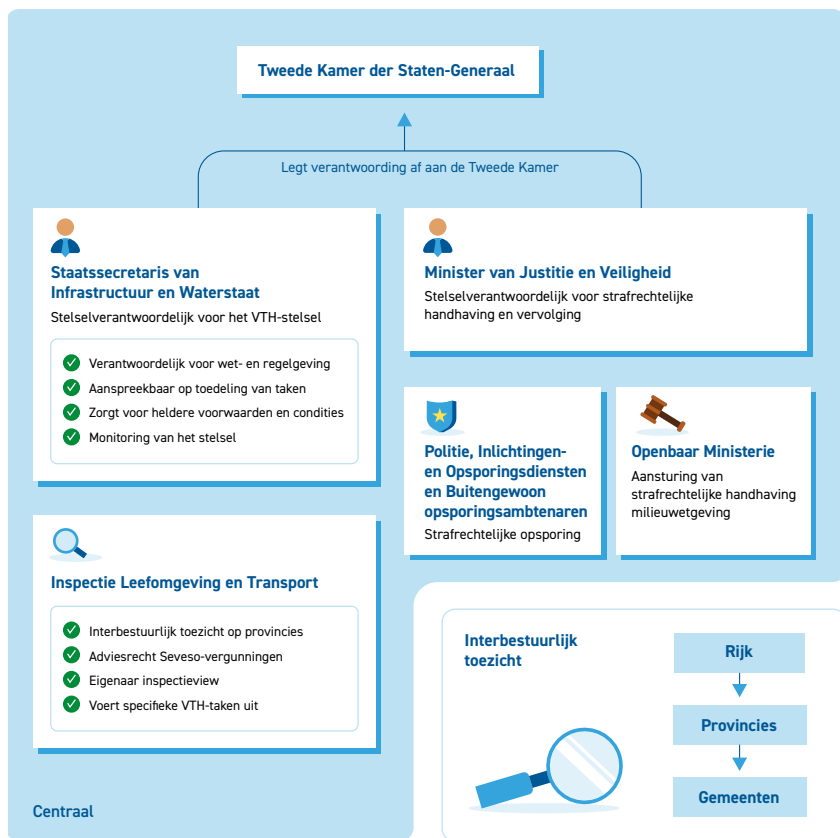
Hebben de zorg voor de rechtmatige en doelmatige uitvoering en handhaving van het VTH-stelsel.

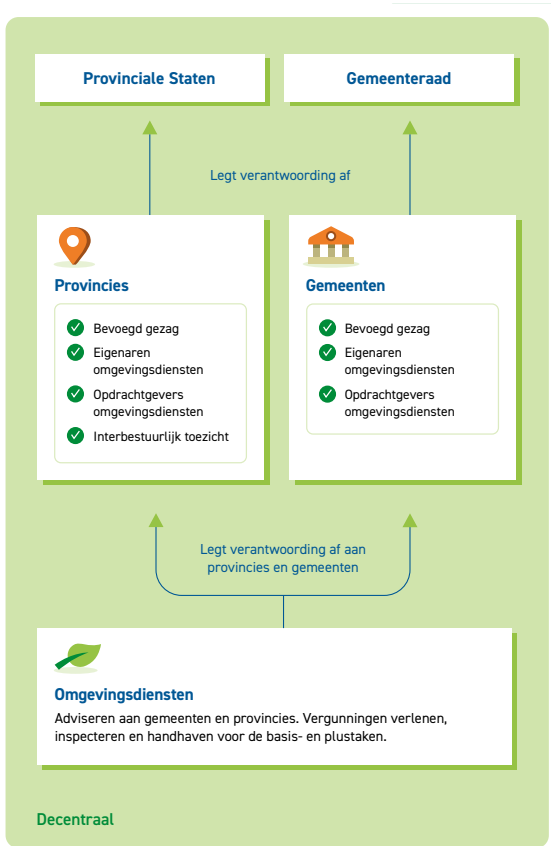
Scope

**Vier uitgangspunten
bepalen de scope
van het IBP VTH.**

- 1 Het programmaplan IBP VTH en de zes pijlerplannen.
- 2 Uitvoering van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving door omgevingsdiensten, provincies, gemeenten en waterschappen.
- 3 Uitvoering van milieutaken onder de Omgevingswet waarvoor provincies, gemeenten, waterschappen het bevoegd gezag zijn.
- 4 Taken in het kader van het Interbestuurlijk toezicht binnen het VTH-stelsel.

Zo werkt het VTH-stelsel

Conferentie Indirecte Lozingen - 23 april 2024

Programmaplan

Zes partijen hebben een gezamenlijk programma gemaakt om het VTH-stelsel te versterken. Het programmaplan is op 8 juli 2022 aangeboden aan de Tweede Kamer. Dit was de start van het IBP VTH. In 2023 is de Unie van Waterschappen aangesloten.

Programmaplan

Interbestuurlijk programma

Versterking VTH-stelsel

Ministerie van Economische Zaken en
Klimaat

Omgevingsdienst NL

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

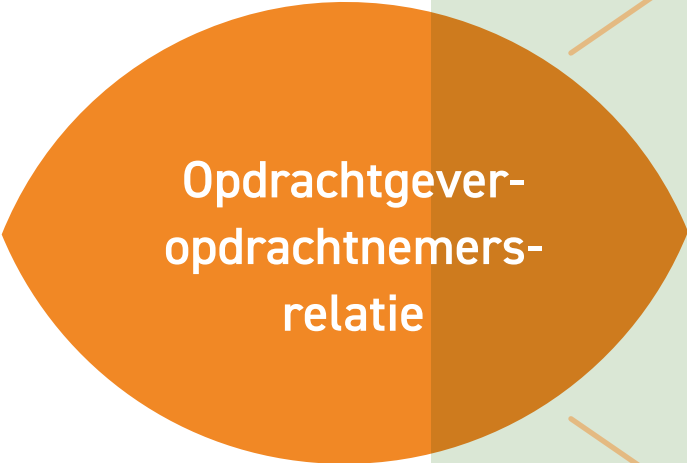
Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Wat
hebben
we
gedaan?

In het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) is de afgelopen twee jaar hard gewerkt aan meer samenhang en uniformiteit. We beschreven de regionale beleidscyclus en maakten een modelmandaat voor omgevingsdiensten, zodat zij vanuit een helder mandaat hun werk kunnen doen. We ontwikkelden robuustheidscriteria voor omgevingsdiensten, zodat duidelijk is waar een omgevingsdienst minimaal aan moet voldoen. We brachten de kennisinfrastructuur verder en werkten de kwaliteitscriteria voor VTH-medewerkers bij, zodat voor iedereen duidelijk is over welke kennis en competenties zij nu moeten beschikken. We ontwierpen een nieuwe financierings-systematiek die aansluit bij wat we willen bereiken. We maakten een start met een digitaal stelsel, zodat uitwisseling van informatie straks veel gemakkelijker wordt. En er komt een Staat van het VTH-stelsel, zodat we de versterking van het VTH-stelsel blijvend kunnen monitoren. Door samen te werken aan al deze zaken, weten de verschillende partijen elkaar nu bovendien beter te vinden. De zaadjes zijn geplant, de eerste resultaten zijn geboekt, maar daarmee zijn we er nog niet.

OGON

Netwerk van opdrachtgevers
en opdrachtnemers van
omgevingsdiensten.

Opdrachtgever-
opdrachtnemers-
relatie

Op afstand

Politieke
verantwoording

Bevoegd gezag /
beleidsmaker

Eigenaar /
deelnemer

Meerdere
opdrachtgevers

Meerdere
deelnemers

(Interbestuurlijk)
toezicht

Regionale samen-
werkingsverbanden

Bij het IBP VTH
is gewerkt aan

63

producten

Ze zijn bijna allemaal klaar.
Op de volgende pagina's staat
een selectie van resultaten.
De producten zijn online terug
te vinden via de QR-codes.

Try-out ZZS

ZZS of niet?
Etiketten lezen in het kort

**Onthoud de 7
H-zinnen!**

Minimaal één van deze H-zinnen

CMR

Altijd ZZS!

- H340 (M)** Kan genetische schade veroorzaken
H350 (C) Kan kanker veroorzaken
H360 (R) Kan de vruchtbaarheid of het
ongeboren kind schaden

• In het geval van deze 4 H-zinnen, kijk dan altijd op de
website om te onderzoeken of een stof een ZZS is.
<https://rvszoeksysteem.rivm.nl/Stoffen>

PBT

Mogelijk ZZS!

• Toxisch wordt aangegeven met onderstaande H-zinnen:

- H361** Wordt ervan verdacht de vruchtbaarheid
of het ongeboren kind te schaden
H372 Veroorzaakt schade aan organen
bij langdurige of herhaalde blootstelling
H373 Kan schade aan organen veroorzaken
bij langdurige of herhaalde blootstelling
H410 Zeer giftig voor in het water levende organismen,
met langdurige gevolgen (NOC/EC lager dan
0,01mg/L)

April 2024

De try-out ZZS wordt mogelijk gemaakt door het IBP VTH.

Try-out indirecte lozingen

“De lozer weet vaak niet wat een lozing allemaal teweeg brengt, dus het is belangrijk om bij de bron te zorgen dat deze stoffen niet geloosd worden. Het is belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven over indirecte lozingen omdat ieder van ons een stukje van de puzzel in handen heeft.”

Ariane Cruz: gemeente Zaanstad

Evaluatierapport

*Inhoudelijk rapport
HHNK*

Robuustheidscriteria

De zes robuustheidscriteria zijn:

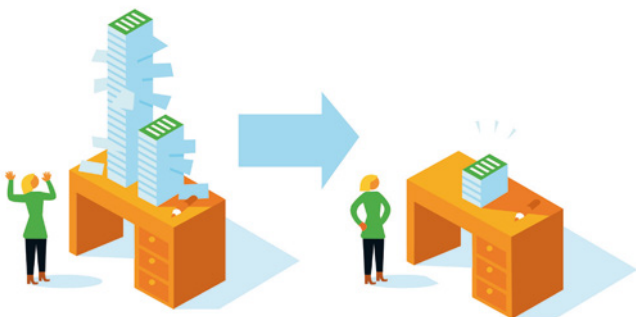
1. De omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht) gecombineerd met percentage medewerkers in eigen dienst.
2. De dienst voldoet aan geldende kwaliteitscriteria VTH voor zowel de basistaken als de plustaken.
3. De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie blijkend uit aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie.
4. De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvermogen).
5. De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt.
6. De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied. De maatschappelijke opgave staat centraal.

“De robuustheidscriteria helpen bij het bestuurlijk agenderen van de doorontwikkeling van de dienst.”

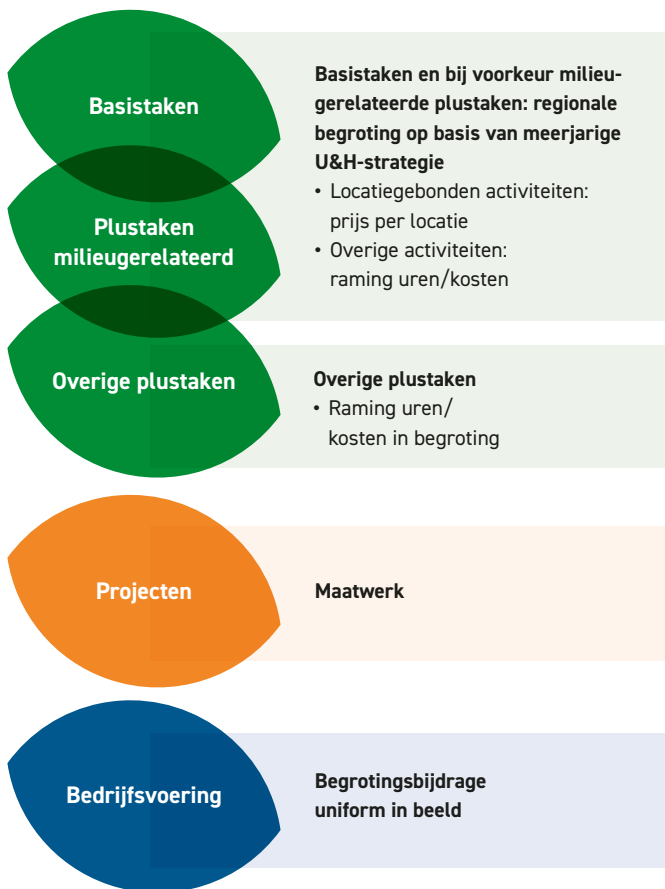
Wilko Remmits,
Directeur bedrijfsvoering ODBN

Kwaliteitscriteria 3.0

De kwaliteitscriteria zijn het vertrekpunt voor de verbetering van de kwaliteit van uitvoering. De kwaliteitscriteria beogen de kwaliteit van de uitvoering te borgen en daarmee de beste resultaten te behalen voor de bescherming van de leefomgeving. Er is een complete nieuwe set kwaliteitscriteria: kwaliteitscriteria 3.0

Financieringssystematiek

De financieringssystematiek biedt op stelselniveau waarborgen dat OD's over voldoende middelen beschikken om de taken te kunnen uitvoeren.

De financiering van de OD's is met regionale afspraken gekoppeld aan het regionale takenpakket. Dit regionale takenpakket komt voort uit regionale opgaven, ambities van deelnemers en maatschappelijke ontwikkelingen (landelijke opgaven). Daarmee sluit de financiering aan bij de opgaven in de regio en landelijke opgaven. Door regionale taken ook regionaal te begroten en programmeren kunnen OD's meer onafhankelijk binnen de kaders van de regionale afspraken en dus met een professionele distantie opereren.

De financiering is stabiel en toekomstgericht. Dit wordt geborgd door een meerjarig werkpakket voor de regionale taken, garanties voor meerjarige inbreng van lokale taken en landelijke normen voor toekomstgerichte OD's.

Rapportage financieringssystematiek OD's
Bestuurlijk Overleg IBP VTH 20 juni 2024

Advisering bij omgevingsplannen

Advisering bij omgevingsplannen
is een nieuw onderdeel van de
regionale beleidscyclus.

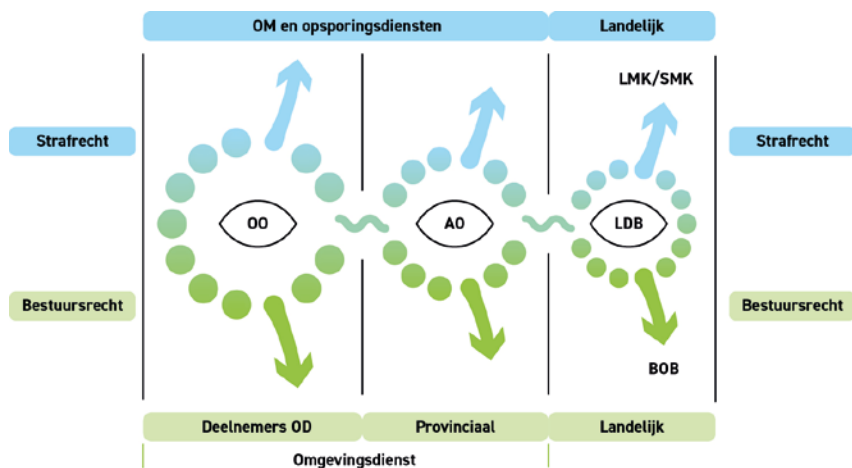

“Als voorzitter van het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Midden-Holland wil ik het belang van de adviesrol van een omgevingsdienst benadrukken. Een goed functionerend VTH-stelsel is cruciaal om milieuschade te voorkomen. Maar de uitdagingen van vandaag, zoals de energietransitie en woningbouwopgave, vragen om meer. De Omgevingswet vereist een integrale aanpak, en om de juiste beslissingen te nemen, hebben gemeenten en provincies de juiste kennis nodig. Deze kennis hebben gemeenten en provincies gelukkig al in huis, bij hun eigen omgevingsdienst. Omgevingsdiensten zijn de kennisinstituten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Zij hebben zicht op wat er gebeurt in de regio en kunnen vanuit hun expertrol gemeenten en provincies adviseren.”

Thierry van Vught
Voorzitter Algemeen Bestuur ODMH,
wethouder Gouda

Samenwerkingsmodel bestuursrecht-strafrecht

Voor een integrale uitvoering en handhaving van het omgevingsrecht is een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten en de strafrechtelijk partijen, zoals OM/functioneel parket en de Politie en Bijzondere opsporingsdiensten als ILT-IOD, essentieel. In hoofdstuk 6 van de Handreiking Regionale Beleids-
cyclus wordt het samenwerkingsmodel bestuurs-
recht-strafrecht toegelicht.

*“Milieucriminaliteit is grotendeels
haalcriminaliteit en organisatiecriminaliteit.
Zonder structurele afstemming met, en
informatiestroom uit het toezicht op die
organisaties is het strafrecht nergens.”*

**Commissaris Emile Lindemulder,
senior adviseur landelijk thema
milieucriminaliteit politie**

Fusiekoffer: fuseren doe je zo

"We kunnen elkaar versterken. En dat is juist nu nodig. Want de omgeving krijgt steeds meer aandacht van het publiek. Onze professionals leveren dagelijks een onmisbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving."

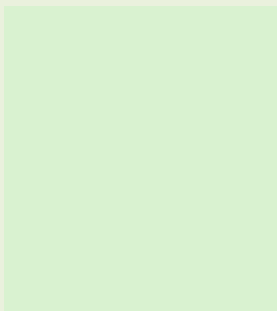
Menno van Dam, directeur OD Veluwe

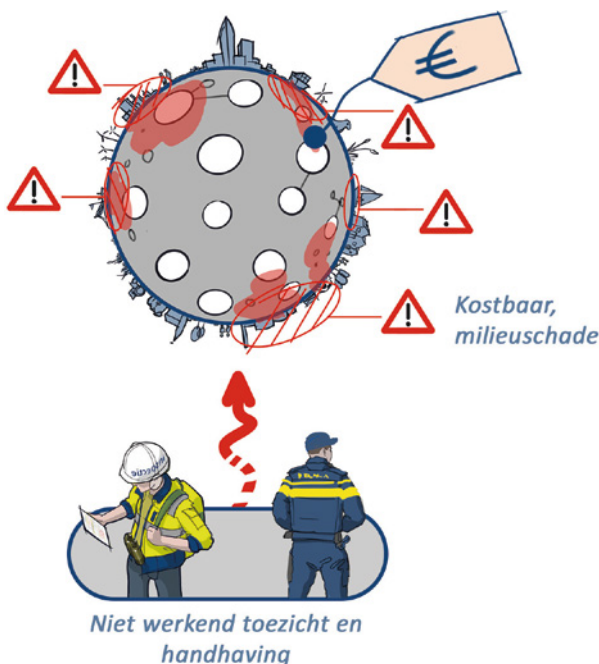
Leidraad termijnen en sancties

Met de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) is inzichtelijk gemaakt hoe verschillende handhavingsinstrumenten kunnen worden ingezet bij bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving van het omgevingsrecht. Wanneer uit de LHSO volgt dat een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang moet worden opgelegd is zorgvuldige besluitvorming van belang. Deze leidraad helpt bij het motiveren van de begunstigingstermijn en de evenredigheid van de hoogte van de last.

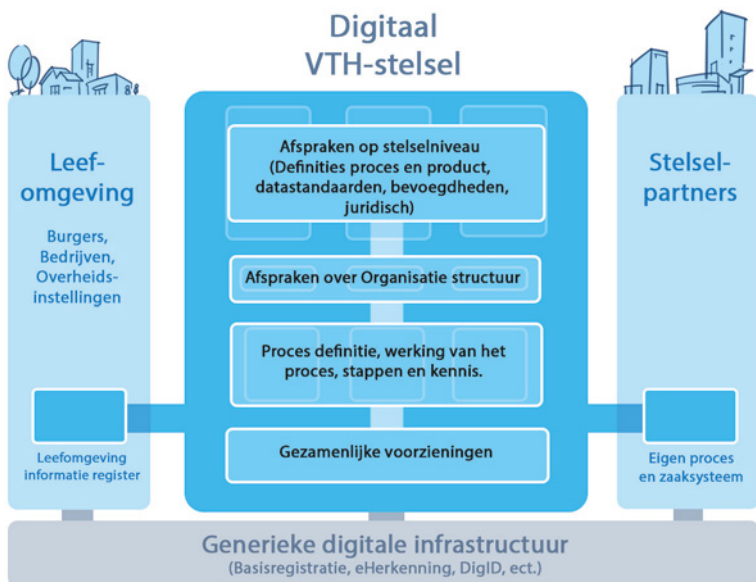

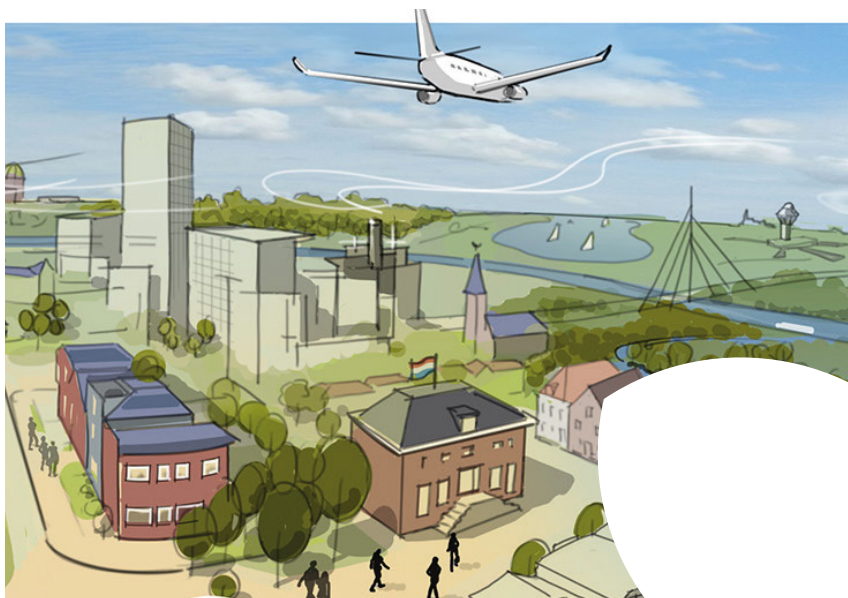
Handreiking ketentoezicht

Het doel van de handreiking ketentoezicht is dat alle handhavingspartners ketentoezicht op dezelfde manier uitvoeren, zodat resultaten en informatie effectief kunnen worden gedeeld. Een voorwaarde voor een schone, duurzame en veilige leefomgeving.

Digitaal VTH-stelsel

Milieubelastende activiteiten

“Eind 2024 komt een proof of concept beschikbaar van het Register milieubelastende activiteiten (mba’s). Om tot dit register te komen, zijn afspraken gemaakt over de uniforme registratie van deze activiteiten in de systemen van de gemeenten, provincie, omgevingsdiensten en Rijkspartijen. Als de proof of concept succesvol is, resulteert het begin 2025 in een landelijke voorziening waarmee inzichtelijk wordt welke mba’s op welke plek in Nederland zijn vergund, gemeld of waarvoor een informatieplicht geldt. Het resultaat: landelijk overzicht van activiteiten en impact op de leefomgeving, kennisdeling tussen overheden (leren van elkaar) én inzicht in situaties over de grenzen van de eigen organisatie heen.”

John Rayer, projectleider MBA pijler 3

Tech oplossingen voor toezicht

*"Sinds 17 mei 2024 leid ik het project **"Moderne technologieën als toezichtsinstrumenten"***

voor het interbestuurlijk programma VTH (IBP VTH. In samenwerking met DCMR Milieudienst Rijnmond en Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant werken we stap voor stap aan businesscases voor de inzet van geavanceerde technologieën zoals #enoses, #drones, #XRF, en #remotesensing om het toezicht op lucht- en bodemverontreiniging te verbeteren. Het doel is om door het delen van kennis en expertise, en door het optimaal inzetten van moderne technologieën, het toezichtstelsel efficiënter en effectiever te maken."

Tom Klerks, projectleider

Datakwaliteit toezicht

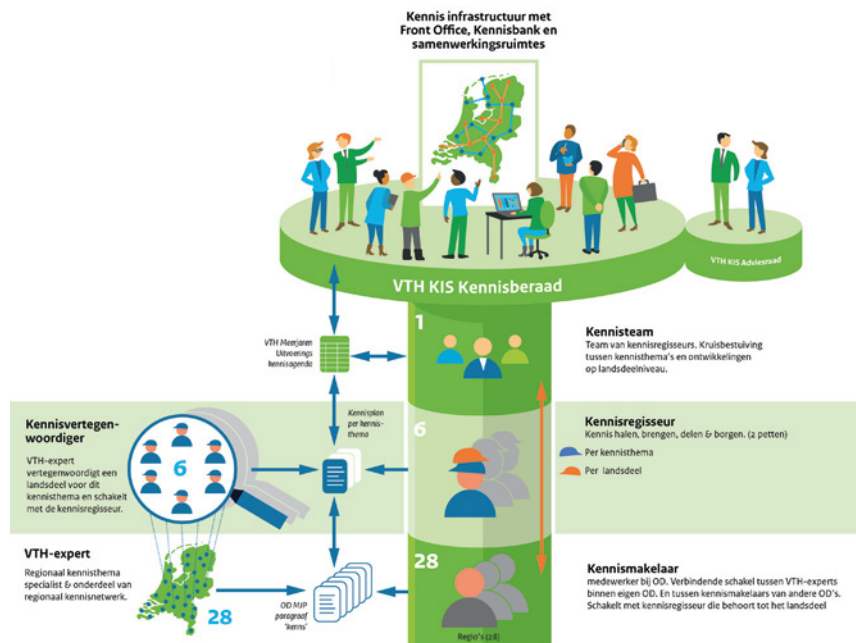
"Een voorbeeld van het gebrek aan eenduidigheid in het gebruik van begrippen en definities: het gebrek aan eenduidigheid voor de begrippen 'Hand-havingsinstrument' en 'Classificatie' maakt het onmogelijk om een integraal beeld te krijgen van de handhaving na constatering van overtredingen. Niet alleen is het moeilijk om data te delen vanwege het ontbreken van een goede kwaliteit, maar als de informatie überhaupt niet wordt gedeeld, dan verzwakt dit de informatiepositie van omgevingsdiensten, ILT en de andere stelselpartners. Het gevolg hiervan is dat het werk versnipperd raakt en minder effectief wordt. Milieuovertredingen kunnen niet allemaal aangepakt worden en dat willen we wel, want we willen graag een veilige en schone leefomgeving."

Erik Daalman, projectleider Datakwaliteit Toezicht

Kennisinfrastructuur

"Kennis is het fundament onder het VTH-stelsel."

**Ronald Visser, portefeuillehouder
Kennis, bestuur Omgevingsdienst NL**

Koplopersbijeenkomst over kennis

"Wie, waar en wanneer met wat bezig is, is complex. Als we dat strakker kunnen maken, is dat winst." De koplopers gaven een duidelijke boodschap mee: Zorg dat het de uitvoerders helpt in hun dagelijkse werk. Concreet, dichtbij en toepasbaar."

Koplopers IBP VTH

Arbeidsmarkt- campagne

*"Met de campagne '**Omdat je staat voor je omgeving**' willen we echte doorpakkers aanspreken. Mensen die met hun kennis, ervaring en inzet willen bijdragen aan een gezonde, veilige en schone omgeving. Of mensen die nog willen leren maar oog hebben voor het grotere geheel. De 28 omgevingsdiensten in Nederland bieden talloze plekken en mogelijkheden voor inhoudelijk, leuk en relevant werk!"*

**Tijs de Beer, projectleider
Naams- en inhoudsbekendheidcampagne
Omgevingsdiensten**

werkenbijdeomgevingsdiensten.nl

omdat
je staat
voor je
omgeving.

om
te volgen

Scan de QR-code

ODNL academie

"Mijn werk ligt vooral buiten, in de leefomgeving waar belangen regelmatig botsen. Daar loop ik soms tegen lastige dilemma's aan, bijvoorbeeld over zeer zorgwekkende stoffen. Valt een stof daar nu wel of niet onder? Collegiaal contact helpt mij dan verder. En ik spijker regelmatig mijn kennis bij op de ODNL Academie. Op die manier voel ik mij onderdeel van een groter stelsel waarin we kennis delen en samen de goede dingen doen."

Toezichthouder omgevingsdienst

"Het is goed dat we onze krachten bundelen in de ODNL-academie zodat we permanent onze medewerkers kunnen scholen onder het motto: kennis van zaken, kennis van morgen!"

Christiaan van der Kamp
directeur Omgevingsdienst Haaglanden.

Handreiking regionale beleidscyclus

"Ik vind het heel positief dat de handreiking uitgaat van een vierjaarlijkse beleidscyclus. De politiek maakt keuzes, zet accenten en legt die dus voor lange tijd vast. Het gaat dan bijvoorbeeld om de vraag of we bijvoorbeeld uitbreiding van een suikerfabriek willen toestaan en of we dan geuroverlast accepteren of niet? Daarbij is het balanceren tussen belangen en wettelijke kaders. Uiteindelijk moeten we kunnen uitleggen waarom iets wel of niet kan."

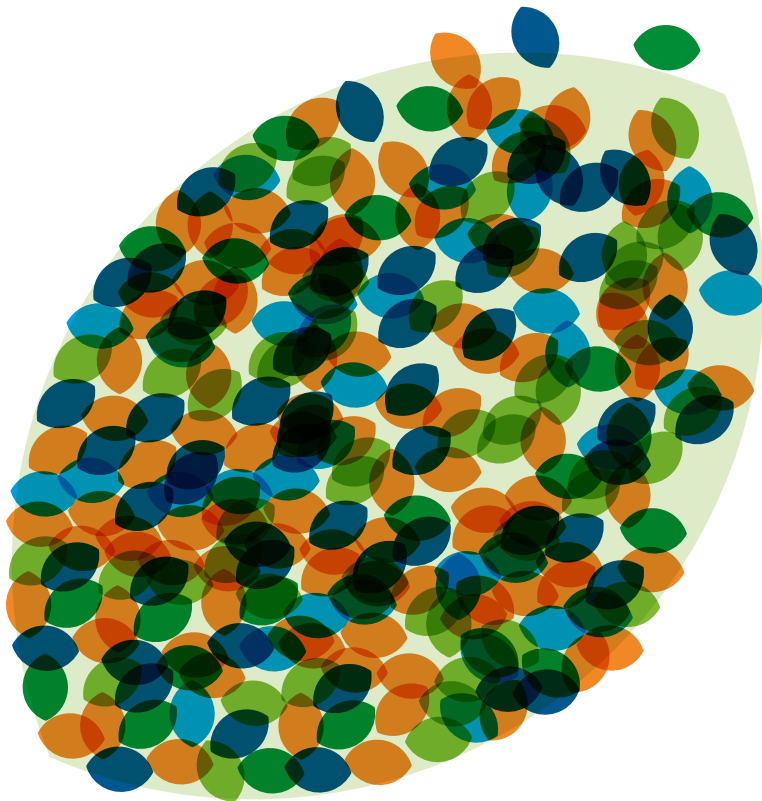
Hans Wierikx

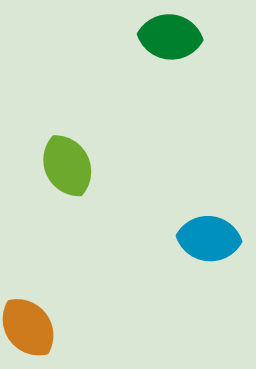
Wethouder Halderberge, bestuurslid OMWB

Regionale beleids­cyclus

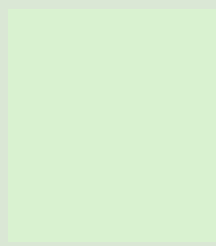

Modelmandaat

Het modelmandaat biedt een solide basis voor uniforme mandatering binnen het VTH-stelsel en versterkt de effectiviteit van omgevingsdiensten als onafhankelijke uitvoerder van milieutaken.

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Proefversie

Staat van het VTH-stelsel - 2024

Datum 16 augustus 2024
Status Definitief

De Staat van het VTH-stelsel

De Staat van het VTH-stelsel rapporteert over de werking van het VTH-stelsel en over de VTH uitvoering. De Staat rapporteert op basis van onderzoek of aan alle randvoorwaarden wordt voldaan om het VTH-stelsel goed te laten werken. Het doel is inzicht bieden in het functioneren van het VTH-stelsel zodat alle partners kunnen leren, hun verantwoordelijkheid kunnen nemen en bij kunnen sturen op een adequate uitvoering van de VTH-taken.

Horizontale Verantwoording

“Het rapport biedt op heldere wijze inzicht in de wettelijke instrumenten, die raads- en statenleden tot hun beschikking hebben om hun controlerende taak uit te kunnen voeren. Daarnaast biedt het rapport hen bruikbare handvatten om vanuit hun horizontale verantwoordelijkheid meer uitvloed uit te kunnen oefenen op gemeenschappelijke regelingen en omgevingsdiensten in het bijzonder. Tezamen met het versterken van het (verticale) interbestuurlijke toezicht kan daardoor een goed functionerend stelsel van checks en balances ontstaan.”

Frans van der Veen, IBT- Provincie Groningen

Berenschot

EINDRAPPORT

Versterking horizontale verantwoording omgevingsdiensten

70972 - Openbaar - 29 augustus 2024

Harmen Binnema, Sofie Dreef, André Oostdijk, Julia Stam, Reinder de Vries

GRONDLEGGER VAN VOORUITGANG

Visitaties

Het doel van uitvoeren van visitaties is het stimuleren van omgevingsdiensten tot continu leren en verbeteren van de VTH-processen. Zowel voor de individuele omgevingsdienst als het collectief. Alle omgevingsdiensten zijn eind 2024 gevisiteerd.

Een visitatiecommissie onder leiding van een onafhankelijke externe voorzitter neemt interviews af om een beeld te krijgen over het functioneren van de organisatie. Van elke visitatie wordt een rapport opgesteld. Na bespreking met het bestuur van een omgevingsdienst worden de rapporten openbaar gemaakt en wordt een verbeterplan opgesteld en uitgevoerd. Van alle rapporten samen worden rode draden documenten opgesteld zodat een beeld ontstaat over alle omgevingsdiensten.

Laatste voortgang-srapportage IBP VTH

De conclusies van de commissie Van Aartsen logen er niet om. Fragmentatie en vrijblijvendheid in het VTH-stelsel maken dat VTH-professionals hun werk niet goed kunnen doen. Alle partijen in het stelsel sloegen daarom de handen ineen in het IBP VTH.

De afgelopen twee jaar is hard gewerkt aan meer samenhang en uniformiteit. De eerste resultaten zijn geboekt, maar we zijn er nog niet. Nu gaat het er om spannen. Willen we de leefomgeving echt op één zetten? Zorgen dat iedere partij zijn verantwoordelijkheid in het stelsel pakt? Dat vraagt iets van iedereen. *Van ik naar wij.*

Onze community

650+

leden community versterking VTH

700+

volgers sociale
IBP VTH

6
bijeenkomsten

IBP VTH bijeenkomsten

- IBP dag
- Dag voor de leefomgeving
- Bestuurlijke conferentie milieucriminaliteit
- Conferentie indirecte lozingen
- Opdrachtgevers-opdrachtnemers-netwerk
- VTH koplopers

Resultaten

Kennisinfrastructuur

Met het overnemen van het eindadvies voor de Kennisinfrastructuur VTH erkennen alle partijen dat de KIS een belangrijk fundament is voor een robuust VTH-stelsel. Dit alles onder het motto 'kennis hebben is macht, kennis delen is kracht'. De overdracht van het ontwerp aan Omgevingsdienst NL is in volle gang opdat het beoogde Uitvoeringskennis Platform Leefomgeving (UPLo) gerealiseerd kan worden. Met de academie is een instrument opgezet waar alle VTH partners hun kennis kunnen bijscholen en de naamsbekendheid-campagne is volop in uitvoering.

Monitoring kwaliteit milieutoezicht

De Staat van VTH is een grote stap in de ontwikkeling van een monitoringsinstrument. Dit wordt een belangrijke bouwsteen voor het 2-jaarlijkse onderzoek in 2025!

Bestuursrechtelijke en strafrechtelijk handhaving en vervolging

Door de LHSO bijeenkomsten staan nut en noodzaak tot informatie delen en samenwerken weer bij iedereen op het netvlies.

Nog verder te ontwikkelen

Het digitale VTH-stelsel

De hervorming van het VHT-stelsel vormt een grote uitdaging.

De komende jaren zal de focus liggen op verdere ontwikkeling.

Dit vraagt om vergaande samenwerking en commitment van alle partijen uit het stelsel.

Informatievoorziening

Het digitaal VTH stelsel als grondplaat (toekomstbeeld) en de roadmap voor de verdere versterking van de uitvoeringskracht zijn vastgesteld.

Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving

De handreiking regionale beleidscyclus inclusief advisering is vastgesteld door het bestuurlijk overleg.

Ook een model-mandaat voor de gemeenschappelijke regelingen is vastgesteld. Zowel de regionale beleidscyclus als het model-mandaat zijn klaar voor implementatie.

Robuuste omgevingsdiensten en financiering

Alle omgevingsdiensten hebben een plan opgesteld om in april 2026 te voldoen aan de robuustheidscriteria. IenW analyseert de plannen en rapporteert aan de Tweede Kamer.

Daarnaast is er een financieringssysteem ontwikkeld voor robuuste omgevingsdiensten.

Wat ons
nog te
doen
staat

De komende jaren gaat het er om spannen. Willen we de leefomgeving echt op één zetten? Zijn we bereid daarvoor de portemonnee te trekken? Ons te verbinden aan gezamenlijke uitgangspunten en afspraken? En elkaar scherp te houden, zodat iedere partij zijn verantwoordelijkheid in het VTH-stelsel pakt? Dat is het wenkend perspectief dat binnen handbereik ligt.

Dat vraagt iets van iedereen. Van ik naar wij. Voorbij de eigen organisatiegrenzen naar de grotere opgave blijven kijken. Geen koninkrijkes die zichzelf in stand willen houden, maar samenwerken en de leefomgeving op één zetten. Bestuurders die het lef hebben om voor hun omgevingsdienst te gaan staan – die willen investeren in de kwaliteit van mensen, hun omgevingsdienst zien als volwaardige partner én scherpe afspraken maken waarop je elkaar kunt aanspreken. En deskundige VTH-professionals die in zichzelf en hun vak blijven investeren.

Er zijn veel stappen gezet, maar er is ook nog veel te doen. De komende jaren moet de beweging worden voortgezet en daarvoor zijn mensen met doorzettingsvermogen nodig. Bestuurders en professionals die de opbrengsten van het IBP VTH in de praktijk gaan brengen. Zo bereiken we ons gezamenlijk in voor een gezonde, schone en veilige leefomgeving.

Over de toekomst na het IBP VTH

Patrick Welman

Voorzitter bestuur Omgevingsdienst Twente.

Bewoners vragen, eisen steeds vaker, een kritische houding van de overheid op het handelen van bedrijven in hun (directe) woon- en leefomgeving. Het geeft hun een prettig gevoel dat er een stevige omgevingsdienst is die over de schouder van ondernemers meekijkt om het algemeen belang voor ogen te houden. Bewoners spreken daar niet alleen de Omgevingsdienst op aan, maar ook leden van gemeenteraden en provinciale staten. De afgelopen jaren hebben Provincies en Gemeenten fors geïnvesteerd in de robuustheid van de Omgevingsdiensten. Daarbij rekening houdend met de regionale cultuur van samenwerking, maar altijd met als doel een schone, gezonde en veilige leefomgeving te creëren voor bewoners. Als bestuurder (wethouder, burgemeester) in verschillende gemeenten en voorzitter van het bestuur van Omgevingsdienst Twente weet ik dat samenwerking niet altijd vanzelfsprekend of eenvoudig

is. We hebben diverse verschillen overwonnen. Kunnen we nu tevreden achteroverleunen? Zeker niet. Als voorzitters van de besturen van Omgevingsdiensten zijn we ons bewust van een samenleving die door bijvoorbeeld innovatie continu verandert en die als gevolg daarvan de Omgevingsdiensten blijft uitdagen. Onze organisaties moeten meebewegen en leren. Leren van fouten die we maken, leren van elkaars kennis en ervaringen en leren van internationale ontwikkelingen

“Uitdagingen van vandaag en morgen zijn te complex om individueel op te pakken, dat kan alleen samen.”

op het gebied van milieuhandhaving. Ik verwacht dat in het kader van het versterken van de noodzakelijke robuustheid de komende jaren de Omgevingsdiensten elkaar gaan aanspreken op de ontwikkeling die elke individuele organisatie gaat maken. Want in een kritische samenleving gaan de verschillen tussen Omgevingsdiensten opvallen en een rol spelen bij de beleving van de kwaliteit van het gehele VTH-stelsel.

Daarom ben ik blij met het periodieke overleg dat we als voorzitters met elkaar en met VNG, IPO en OD-NL hebben. Het voorzittersoverleg dient als onderling en informeel bestuurlijk netwerk om gezamenlijke uitdagingen op bestuurlijk niveau uit te

wisselen en te formuleren. Het doel is om van elkaar te leren, kennis en ervaringen uit te wisselen en te kunnen sparren. Ook het bij elkaar in de keuken kijken en het delen van successen wordt als meerwaarde gezien. Kortom, samen de effectiviteit en doelmatigheid van onze organisaties vergroten en versterken.

Waarbij IPO en VNG beleidsmatig aanspreekpunt van de stelselverantwoordelijke zijn en functioneren als vertegenwoordigers van de eigenaren. Uitdagingen van vandaag en morgen zijn te complex om individueel op te pakken, dat kan alleen samen. We hebben nog een lange weg te gaan. Laten we ons realiseren dat de wereld om ons heen niet stilstaat, sterker nog het is vanaf nu niet voor te stellen hoe de samenleving en beleving bij en over milieuhandhaving maatschappij er over vijf jaar uit ziet. Dat vraagt van ons allen, dus ook van de individuele Omgevingsdienst flexibiliteit en participatie.

"Samen aan de slag."

**Patrick Welman, burgemeester Oldenzaal en
algemeen bestuur omgevingsdienst Twente**

Dankwoord

Om de leefomgeving

"Met het IBP VTH werken we aan een schone, veilige en gezonde leefomgeving." Dat was het motto van het IBP VTH in de afgelopen twee jaar. En ook wel het meer activistische "steun voor de koplopers en stress voor de klaplopers." Meer dan honderd mensen hebben hard gewerkt, steeds met dat doel voor ogen. We hebben met elkaar resultaten geboekt. Er is echt iets veranderd in de manier waarop we in het VTH-stelsel met elkaar samenwerken. Er is een beweging op gang gekomen en het gaat over de juiste onderwerpen. Met beleid en uitvoering gelijkwaardig en gezamenlijk. De deelnemende partijen zijn bereid om, met het gezamenlijke doel voor ogen, soms pijnlijke keuzes te maken. Om te erkennen dat ze het niet meer alleen af kunnen. Om gezamenlijk mensen te werven. Om andere systemen te kiezen dan waar ze al veel in hadden geïnvesteerd. Om de financiële bijdrage aan

de omgevingsdienst te verhogen, in tijden waarin de financiële positie van gemeenten en provincies onder druk staat. Het is een beweging waarin de kwaliteit van de uitvoering én de goede werking van VTH-stelsel centraal staan.

Met veel plezier heeft het IBP VTH-team gewerkt aan de uitvoering van alle plannen. We hebben genoten van de bijeenkomsten, het opnemen van video's, de stevige inhoudelijke discussies, het enthousiasme van betrokkenen en vooral natuurlijk van de mooie resultaten die zijn geboekt. De leden van de commissie Van Aartsen bleven actief, dat is wel een unicum: een commissie die zich onvermoeibaar blijft inzetten. Daarvoor zijn we hen veel dank verschuldigd. We bedanken ook al die mensen die vanuit het hele land zich hebben ingezet om een succes te maken van het IBP VTH.

van
IK
naar
WIJ

Resultaat op straat, zichtbare en merkbare verbeteringen in de leefomgeving, die zijn er nog niet. Daarom is onze oproep aan iedereen om het goede werk voort te zetten. Om over eigen sectorale, regionale of lokale belangen heen te stappen en te blijven samenwerken. “Van ik naar wij”: zo maken we de leefomgeving beter.

Onze wens is dat inwoners van Nederland gaan ervaren dat ze vrij adem kunnen halen, dat ze met een gerust hart kunnen eten uit hun moestuin, dat de biodiversiteit weer toeneemt, dat woningen gerealiseerd worden op plekken waar dat kan en dat bedrijven die het milieu vervuilen hard worden aangepakt.

Team IBP VTH

Jens Boumans ● Martijn Jansman ● Leonie Jorna ●
Roel van de Loo ● Robert Mout ● Renate Noé ●
Annette Prent ● Gijs van Schouwenburg ●
Leontine Sitee ● Magdeleen Sturm

“Van ik naar wij”.
eigen organisati
naar de grotere
blijven kijken.

. Voorbij de tegrenzen opgave

IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK
IK IK IK IK IK IK IK